

Каранда І.І.

Львівський фаховий коледж харчової і переробної промисловості
Національного університету харчових технологій

ПУБЛІЦИСТИЧНА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА ЗИНОВІЯ ПЕЛЕНСЬКОГО

У статті розглянуто публіцистично-просвітницьку спадщину відомого українського громадсько-політичного діяча, кооператора Зиновія Пеленського. У міжвоєнний період ХХ ст. він активно долучився до відбудови економічного життя на західноукраїнських землях, зокрема до організації та розбудови української кооперації у Галичині та на Волині. Із 1927 року Зиновій Пеленський перейшов до роботи у Ревізійний союз українських кооперативів як головний редактор «Господарсько-кооперативного часопису» та референт пропаганди. Перебуваючи на цій посаді, він опублікував десятки науково-популярних статей, присвячених як розвитку українського кооперативного руху у Західній Україні, так і соціально-економічним процесам у Другій Речі Посполитій.

Зазначено, що Зиновій Пеленський виявив себе не тільки на партійно-політичній ниві Західної України (член Українського національно-демократичного об'єднання, посол польського сейму), але й став відомим тогочасному широкому загалу завдяки своїй редакторсько-публіцистичній роботі у «Господарсько-кооперативному часописі». Більшість його науково-популярних праць присвячувалася розв'язанню злгоденних проблем українців, серед яких основними залишалися питання розвитку кооперативного руху, поширення самоосвіти, боротьби з польською колонізацією, осадництвом, пошуку оптимальних форм співпраці із польською владою на регіональному та державному рівнях у соціально-економічній площині. У статтях він закликав українців розвивати кооперативний рух, вступати до кооперативних товариств, сприяти розвитку споживчої кооперації, а також розмірковував над перспективами вступу українських кооперативних товариств до європейських організацій.

Ключові слова: Зиновій Пеленський, «Господарсько-кооперативний часопис», кооперація, Західна Україна, Ревізійний союз українських кооперативів, Друга Річ Посполита.

Постановка проблеми. Зиновій Пеленський – відомий український політичний (із 1929 року – член ЦК УНДО) і кооперативний (референт пропаганди Ревізійного союзу українських кооперативів (далі – РСУК) діяч; член Головної Ради краєвого господарського товариства «Сільський господар», редактор «Господарсько-кооперативного часопису» (1927-1930 рр.), посол польського сейму (1930-1939 рр.), член низки громадських організацій: «Січ» (Відень), «Просвіта», Український громадський комітет порятунку України, неодноразово брав участь у роботі Конгресів національних меншин у 1920-х рр. Його громадсько-політична діяльність спрямовувалася на захист соціально-економічних та національно-культурних інтересів українців Галичини в умовах польського владного режиму міжвоєнного періоду ХХ ст. Не менш важливе значення мала його публіцистично-просвітницька робота на сторінках «Громадсько-кооперативного часопису».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На жаль, публіцистична робота З. Пеленського

не розглядалася у спеціальних наукових працях українськими та закордонними вченими. Окремі фрагменти його політичної біографії здебільшого відображено в узагальнюючих наукових працях, які стосуються суспільно-політичних, соціально-економічних процесів у Другій Речі Посполитій, однак у цих дослідженнях не аналізуються його науково-теоретичні здобутки. Як виняток можна навести дослідження Т. Гелей і С. Гелей [2]. Джерельну основу статті становлять публікації у «Господарсько-кооперативному часописі».

Постановка завдання. Мета розвідки – охарактеризувати особливості публіцистичної роботи З. Пеленського в умовах польського владного режиму (1927-1929 рр.).

Виклад основного матеріалу дослідження. З. Пеленський народився 26 січня 1890 року у родині о. Андрія Пеленського, пароха Лисятич (біля Стрия), та Меланії Раковської [1, с. 1]. Зиновій закінчив гімназію у Коломиї, після чого навчався на юридичному факультеті в університетах Львова та Відня. Як свідчать його сучас-

ники, «із вибухом світової війни він зголосився вступити до лав Українських Січових Стрільців, однак з причини важкої недуги його було звільнено з війська» [22, с. 1]. У цей же період він розпочав громадську діяльність – восени 1916 року його було обрано головою студентського товариства «Січ» (Відень) [22, с. 1].

У роки національно-визвольних змагань і польсько-української війни (1918-1919 рр.), а саме наприкінці 1918 року, З. Пеленський повернувся до Галичини і «почав працювати як господарський знавець» в уряді Західної області Української Народної Республіки (далі – ЗО УНР). Згодом був направлений до Праги з дипломатичною місією, після чого вступив до Української Галицької Армії (далі – УГА) та перейшов із нею Збруч. «Там перебував він ціле пекло того часу, хворував на тиф і зносив усі злидні», – із сумом констатував його товариш Василь Мудрий [22, с. 1].

Після завершення польсько-української війни З. Пеленський залишився у Львові та почав працювати на «кооперативній ниві» – організовував кооперативи, почав брати активну участь у громадсько-політичному житті, став членом головного відділу «Просвіти», займався журналістикою. У 1927 році він остаточно зосередився на роботі в РСУК (головний редактор «Господарсько-кооперативного часопису», референт пропаганди цього товариства) та «Сільському господарі» [2, с. 182]. «Сумно виглядає господарський стан Польщі, ще сумніше наше положення, – зазначав він. – У тім тяжкім положенні є тільки одно, що ми здатні виключно на власні сили, що лише силою волі цілого народу зможемо передержати ці часи» [20, с. 1].

Із 15 жовтня 1927 року З. Пеленський став головним редактором «Господарсько-кооперативного часопису». Він змінив формат часопису на газетний, збільшив його обсяг, до статей на господарсько-кооперативну тематику додавав статті загальноосвітнього змісту, ілюструючи їх малюнками. Членами редакційної колегії працювали М. Корчинський, В. Левицький і Л. Лепкий, ілюстрував часопис Е. Козак. Сучасні учені зазначають, що члени кооперативів на його сторінках могли знайти різні поради та інструкції, правові та фахові консультації, звіти загальних зборів центральних кооперативних установ, відомості про передовий досвід кращих кооперативів, а також статті із кооперативної теорії, історії кооперативного руху в Україні та за її межами [3, с. 107]. У цей же період побачили світ численні статті З. Пеленського, присвячені кооперативній тематиці.

Роль кооперації у соціально-економічних процесах 1920-х рр. – центральна тема статті «З'єднаймо нових членів!» [4, с. 1]. З. Пеленський, зокрема, писав: «Силі капіталу може протиставитися організований споживач, організований дрібний сільськогосподарський продуцент. Ту економічну засаду переводить у життя кооперація – порівнюючи нова течія в суспільному господарстві» [4, с. 1]. Він оптимістично зазначав, що «кооперація вказує із року на рік поступ. Споживча кооперація обіймає чимраз подальші галузі власної продукції. Сільськогосподарська кооперація є дуже поважним чинником на всесвітньому ринку. Світова торгівля маслом і сиром уже майже цілком зосереджена у кооперації. Розвій кооперації тісно пов'язаний із розумінням у широких масах великої кооперативної ідеї і її остаточної цілі» [4, с. 1].

У статті «Торговельна карність» [5, с. 1] З. Пеленський розповідав селянам і кооператорам, чому у кооперації інколи товар коштує дорожче, ніж у приватних підприємств, чому саме цей товар необхідно купувати. «На одній із кооперативних анкет у краю розказував нам свідомий кооператор, як він був змушений піти за товаром до приватного купця, бо в Союзі того товару хвилево не стало і показав два рахунки на той самий товар – один із нижчою ціною, другий – із вищою. Таку спокусу дають приватні купці деяким громадянам, які потім кажуть, що у Союзі товар дорожчий» [5, с. 1]. Він пропонував «над цим докладно застановитися в кооперативах першого ступеня Надвірної Ради і добре пильнувати, чи кооперативи усі товари закупають і збувають там, де зобов'язані, – у Союзі або в районнім гуртовім складі» [5, с. 1].

На думку головного редактора «Господарсько-кооперативного часопису», українська кооперація – це насамперед споживча і «то не в повному розмірі, бо не засмотрує ще своїх членів у все, що член-споживач потребує. Здебільшого вона дає товари першої потреби, а дальші ділянки заспокоєвання потреб члена-споживача стоять ще облогом і чекають своїх орачів» [6, с. 1]. Він констатував, що Центросоюз постачав союзним кооперативам майже усі товари, які «наші кооператори провадять для своїх членів» [6, с. 1].

У статті «Перед загальними зборами кооператив» [7, с. 1] З. Пеленський представив власне бачення розвитку української кооперації. Напередодні річних загальних зборів кооператив З. Пеленський розкритикував їхніх членів за байдужість до власної організації. На сторінках «Господарсько-кооперативного часопису» він

писав: «Вже відбуваються по селах річні загальні збори наших кооператив. Велика кількість членів недооцінює значення річних загальних зборів кооперативу і ставиться до них байдуже. Управа кооперативи повинна докласти зусиль і заохотити усіх членів, щоб вони прийшли на збори і довідалися, як розвивається їхня кооператива, як господарять спільним майном. На зборах Управа зобов'язана дати членам докладну інформацію про свою працю не лише через відчитання цифр із балансу, а й треба вказати у своїм звітному, який поступ зроблено від минулого року» [7, с. 1].

Із цього ж циклу стаття «На загальні збори!» [8, с. 1], однак цього разу З. Пеленський детально охарактеризував не завдання загальних зборів кооператив, а роль їхніх членів у розвитку кооперативного руху. Політик укотре зазначив, що на загальні збори кооператив зобов'язані прийти усі члени, які повинні бути підготовленими і «знати, що мають на зборах робити» [8, с. 1]. Він підкреслював, що «кооперативи є спільною власністю усіх членів. Кожен член, який сплатив свій внесок, має рівне право вирішувати усі справи кооператив. Приступаючи в члени кооперативу, кожен розуміє, що робиться в ній, щоб спільно з іншими громадянами стремити до поліпшення свого господарського положення. Спільно мають працювати члени-громадяни, щоб їхнє господарське положення поправилося, бо розуміється, що кожен із них не є в силі побороти усі сили, які не дають їм змоги розвиватися, збільшувати їхнє майно, доходити до добробуту» [8, с. 1].

«Що зобов'язаний зробити член-громадянин, приступаючи до кооперативи?» [8, с. 1], – запитував у селян З. Пеленський і сам давав відповідь: «Насамперед сплатити уділ, який має бути підставою для здорового розвитку кооперативи. Однак сам оплачений уділ ще не є висаджуючим для дійсного досягнення обов'язків члена. Кооператива вимагає співпраці кожного члена відповідно до виду кооперативи. Споживча кооператива вимагає, щоб член побирав у ній потрібні йому товари. До кооперативи, яка займається збутом сільськогосподарських продуктів, зобов'язаний член віддавати усі свої продукти. У кооперативу, яка переробляє продукти своїх членів, належить віддати їх до переробки – молоко на переробку в масло чи сир. Отже, дійсним членом кооперативу є той, хто сплатив уділ і сповнює усе, чого вимагає кооператива для її розвою і для добра членів громади» [8, с. 1].

Кооперація – важливий чинник розвитку світової економіки. Під такою назвою [9, с. 9]

З. Пеленський опублікував чергову статтю у «Господарсько-кооперативному часописі» із серії, присвяченої українському кооперативному руху та його порівнянню із досягненнями світової кооперації. «На очах росте у нас кооперація. За повоєнний час можемо повеличатися поважним кооперативним доробком, – писав він. – Кожне друге наше село має кооперативу, є 30 повітових Союзів, пов'язаних у Центросоюз. Та є між нами люди, які на наш кооперативний рух дивляться із певним недовір'ям і то не так зі злости чи чого другого, а тому, що не вірять, що ми назагал бідні, хоча й найліпше були зорганізовані, не зможемо ніколи дійти до того, щоб взяти наше господарське життя у свої руки, стати хазяїнами нашої країни» [9, с. 9].

Міжнародний кооперативний рух – одна із пріоритетних тематичних ніш З. Пеленського. Так, у статті «Міжнародний кооперативний конгрес» [10, с. 2] він інформував громадськість про основні напрями діяльності цього форуму. Український кооператор зазначав, що у 1895 році скликано перший кооперативний конгрес у Лондоні, на якому було реалізовано думку про скликання міжнародного кооперативного Союзу, а також ухвалено резолюції, в яких зазначено про необхідність проведення посиленої роботи у напрямі об'єднання усіх кооперативних товариств в одній організації [10, с. 2]. Ця резолюція, за словами З. Пеленського, «оживила масу народу цілого світу духом братерства, який їх зблизив, щоб створити новий суспільний лад, що буде опиратися на справедливість і загальне добро» [10, с. 2].

Відомий громадсько-політичний діяч констатував, що з кінця XIX ст. відбулося 11 міжнародних конгресів перед Першою світовою війною. Так, останній конгрес відбувся у 1913 році, а перший повоєнний – у 1921 році у Базелі. «Наша кооперація, – писав він, – також є членом міжнародного союзу і у передвоєнних часах брала участь у міжнародних конгресах, а після війни була репрезентована на з'їзді Союзу інженером Юліаном Павликовським» [10, с. 2].

Успішність розвитку кооперативного руху З. Пеленський пов'язував із рівнем співпраці з місцевими органами влади. Тому важливого значення він надавав виборам до громадських рад, які мали відбутися у Східній Галичині восени 1927 року. Громадсько-політичний діяч писав: «Уже недовгий час ділить нас від хвилини, коли в Східній Галичині стануть наші громадяни до виборчих урн, щоб віддати свої голоси за членів рад громадських, які будуть завідувати й управляти громадами довгі літа» [11, с. 1].

3. Пеленський констатував: «Приходить час, коли справа громад має загалом перейти у руки свідомих громадян. Ту хвилю зобов'язані свідомі громадяни-кооператори використати, щоб господарями українських громад стали добрі господарі, свідомі українці, які заслуговують на довіру, що зуміють дійсно на користь загалу працювати. Тому нині не час на всілякі партійні чи особисті спори. Це повинні пам'ятати насамперед наші кооператори, які найліпше розуміють вагу доброї господарки громадським добром» [11, с. 1].

3. Пеленський пов'язував успішний розвиток кооперації із «карністю, яку усі члени поважають» [12, с. 1]. «Без карності, – писав 3. Пеленський, жодна організація не досягне своєї цілі. Отже, кооператива першого ступеня мусить бути карною супроти кооперативи другого ступеня, кооператива другого ступеня – супроти третього ступеня» [12, с. 1]. Відомий громадсько-політичний діяч із сумом констатував, що «деяким кооперативним організаціям здається, що вони досягнуть найбільших успіхів, якщо підуть одинцем. Скажемо відверто, що деяким сільським кооперативам здається, що ліпше оминати свою повітову централю, а деяким повітовим здається, що вони ліпше прислужаться кооперативній організації, своїм членам, коли підуть поза краєву організацію. Однак це лише їм здається, оскільки їх навіть деякі успіхи є лише в дійсності хвилимими успіхами, які користі організованому споживачеві не принесуть» [12, с. 1].

Для 3. Пеленського кооперація – це не тільки торгівля, а насамперед «звернення народу в його основах на шляху до дійсного визволення» [13, с. 2]. Він писав: «За нами праця, а перед нами – набагато більше, і ми це знаємо. Знаємо наші дотеперішні недомагання, похибки і це не страшить – помилок не робить лише той, хто нічого не робить. Найважливішою справою є пізнати похибку, хотіти і вміти її виправити» [13, с. 2]. Український кооператор зазначав, що «не крамник – виключно торговля наше завдання, творення продукції власними силами для нас, для наших потреб» [13, с. 2]. На його думку, «кооператива не може у своїй роботі стояти на одному місці, вона повинна йти разом із життям і забирати у свої руки чимраз нові ділянки господарського життя села чи міста» [14, с. 1].

У одній зі статей «Господарсько-кооперативного часопису» 3. Пеленський торкнувся однієї із найболучіших тогочасних кооперативних проблем – торгівлі з приватними особами, які не є членами кооперативи. «Продажа товарів коопера-

тив для нечленів є одним із важливих питань до розв'язання, – зазначав він. – Знаємо, що кооперативі під теперішню пору є майже не можливим відмовити у продажі товарів кожному, хто прийде у крамницю. Однак чи добре робить кооператива, коли продає кожному, хто прийде у крамницю? Відповідь ясна: кооператива повинна продавати товар тільки своїм членам. Коли вона це робить, то виконує свої завдання, бо кооператива не є нічим іншим як тільки об'єднанням членів для піднесення їхнього господарського стану, яка має в майбутньому довести до нового справедливого суспільного ладу» [15, с. 1].

Інша не менш важлива проблема, яку обговорював 3. Пеленський із читачами на сторінках «Господарсько-кооперативного часопису», – наявність у населеному пункті двох однакових за своїми завданнями кооперативів або ж існування тільки кооперативи одного виду. З цього приводу він розмірковував так: «Кількість кооперативів постійно зростає, основиються нові кооперативи. Це дуже відрадне явище, що наше громадянство пізнало вагу і значення кооперації і бачить у ній засіб для піднесення свого добробуту, засіб, що призведе до зміни теперішньої влади визиску до нового справедливого ладу» [16, с. 2]. 3. Пеленський наголошував, що у цьому поході до розвитку кооперації трапляються «явища, які для правильного розвою кооперативів не є корисними, а навіть шкідливими». Щодо конкретних прикладів він зазначав: «Трапляється, що в одному селі основиється по два кооперативи того самого виду. Тоді треба поглянути, чи це явище є корисним, чи шкідливим для розвитку кооперації?» [16, с. 2].

У статті «Будуймо доцільно» [17, с. 1] 3. Пеленський розглянув проблему будівництва кооперативних будинків у сільській місцевості. Він писав: «Зі всіх сторін краю довідуємося, що наші кооперативи масово будують доми. Це дуже відрадна справа, що наше село відчуває потребу кооперативного дому, де була б розміщена крамниця, молочарня, магазин, сільськогосподарські машини, зала для сходин членів, викладів, вистав. Однак треба приглянутися, чи все воно є доцільним і відповідним» [17, с. 1]. Як справедливо зазначав редактор «Господарсько-кооперативного часопису», «завелось у нас таке, що кожен вважає себе інженером-архітектором, який зможе зробити план дому. Із досвіду ми знаємо, що кооперативні доми, виготовлені після такого плану інженера, здаються цілком недоцільними щодо будовання або не мають відповідного магазину

чи чого іншого. Кооперативний дім будується на десятки літ, він коштує много грошей і праці, тому повинен мати не лише відповідне розміщення кімнат, салі, магазинів, але й відповідний зовнішній вигляд, щоб він не був подібний до корчми чи магазину. Уже зверху повинен вказувати цей дім, що збудований він спільними силами і є дійсно народним» [17, с. 1].

3. Пеленський пропонував спільно працювати на ґрунті «кооперативного освідомлення населення». У статті «За кооперативне освідомлення» [18, с. 1] він пропонував «поширювати кооперативну свідомість серед загалу членів, вказувати їм на користь, яку мають члени із приналежності до кооперативи через закупівлю усіх товарів у кооперативі, що рівноцінно збуту своїх продуктів» [18, с. 1].

«Наш клич: «Кооперація і Просвіта – дві сестри» повинен знайти своє сповнення, – писав він. – Ми (кооператори) знаємо, що без освіти немає поступу, немає кооперації. Тому для нас освіта набуває особливої ролі і ми докладемо зусиль, щоб поширювати книжку серед найширших мас наших членів, дати їм зброю для боротьби за краще майбутнє. Кооператори – люди діла, а не слів. Окрім книжок у загальній чи кооперативній бібліотеках, повинна кожна культурна людина мати і свою домашню бібліотеку, щоб із книжки можна було у кожній вільній хвилі черпати зна-

ння. Лід поламаний, оскільки інтерес до книжки зростає у широких мас. Тому до діла» [19, с. 1].

На думку З. Пеленського, «тяжке положення нашого селянства насамперед мусить тривожити кооператорів, які через кооперацію взялися за піднесення господарського стану нашого народу, та хліборобів – цього найповажнішого стану серед нашого народу. Кооперація – це боротьба за краще майбутнє. У боротьбі програє той, хто у вирішальну хвилю втрачає віру у свої сили, програє той, хто нарікає замість приступати до діла. Ми – кооператори, бойовики за кооперативну ідею самооборони, самопомочі рук не опустимо, не стратимо віри у власні сили і серед найтяжчих умовин підемо до дальшої праці, до приєднання нових широких мас у члени кооперації, щоб спільними силами вийти побідно із тяжкого положення» [21, с. 2].

Висновки. Перебуваючи на посаді головного редактора «Господарсько-кооперативного часопису», З. Пеленський у 1927-1929 рр. опублікував цикл статей, які стосувалися розвитку кооперативного руху у Західній Україні. В умовах пацифікації (1930 рік) він був обраний до Сейму Другої Речі Посполитої, де захищав інтереси українського селянства з трибуни вищого законодавчого органу Польщі, критикуючи владу за численні прогалини у соціально-економічній політиці та національній дискримінації.

Список літератури:

1. Забута могила. *Наше слово*. 2012. 19 лютого. С. 1.
2. Гелей Т., Гелей С. Зиновій Пеленський. *Українські кооператори* (Історичні нариси): У 3-х кн. / За ред. С. Гелея. Львів : Вид-во Львівської комерційної академії, 2007. Кн. 3. 380 с.
3. Гелей С. Ілля Витанович: науково-педагогічна та громадська діяльність. Львів : Вид-во ЛКА, 2010. С. 107–110.
4. Пеленський З. З'єднуймо нових членів! *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 23 лютого. С. 1.
5. Пеленський З. Торговельна карність. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 30 березня. С. 1.
6. Пеленський З. Центросоюз. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 3 лютого. С. 1.
7. Пеленський З. Перед загальними зборами кооператив. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 9 лютого. С. 1.
8. Пеленський З. На загальні збори! *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 16 лютого. С. 1.
9. Пеленський З. Кооперація – важний чинник всевітньої господарки. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 26 квітня. С. 9.
10. Пеленський З. Міжнародний кооперативний конгрес. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. С. 2.
11. Пеленський З. Громадські вибори. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 1 червня. С. 1.
12. Пеленський З. Правдиве і прикре. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1927. 23 листопада. С. 1.
13. Пеленський З. На новий рік праці. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 4 січня. С. 2.
14. Пеленський З. Перед загальними зборами кооператив. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 8 лютого. С. 1.
15. Пеленський З. Торговля із нечленами. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 30 травня. С. 1.
16. Пеленський З. У селі одна кооператива одного виду. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 11 липня. С. 1, 2.
17. Пеленський З. Будуймо доцільно. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 24 жовтня. С. 1.

18. Пеленський З. За кооперативне освідомлення. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 1 серпня. С. 1.
19. Пеленський З. Місяць книжки. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1928. 10 жовтня. С. 1.
20. Пеленський З. За економічне визволення. *Діло*. 1926. 1 квітня. С. 1.
21. Пеленський З. Жнива. *Господарсько-кооперативний часопис*. 1929. 4 серпня. С. 2.
22. [Некролог] Помер Зиновій Пеленський. *Рідна земля*. 1943. 11 листопада. С. 1.

Karanda I.I. JOURNALISM AND EDUCATIONAL WORK ZINOVIIY PELENSKY

The article examines the journalistic and educational heritage of the famous Ukrainian public and political figure, cooperator Zinovy Pelensky. In the interwar period of the twentieth century, he actively participated in the reconstruction of economic life in Western Ukraine, in particular in the organization and development of Ukrainian cooperation in Galicia and Volhynia. From 1927 he joined the Auditing Union of Ukrainian Cooperatives as the editor-in-chief of the "Economic and Cooperative Journal" and a propaganda officer. Being on this initiative, during this period he published dozens of popular science articles on both the development of the Ukrainian cooperative movement in Western Ukraine and the socio-economic processes in the Second Commonwealth.

It is noted that Zinovy Pelensky proved himself not only in the party-political field of Western Ukraine (member of the Ukrainian National Democratic Union, ambassador of the Polish Sejm), but also became known to the general public at the time due to his editorial work in cooperative magazine. Most of his popular science works were devoted to solving current problems of Ukrainians, among which the priority remained the development of the cooperative movement, the spread of self-education, the fight against Polish colonization, settlement, finding optimal forms of cooperation with Polish authorities at the regional and state level in socio-economic terms. In his articles, he called on Ukrainians to develop a cooperative movement, join cooperatives, promote consumer cooperation and reflected on the prospects for Ukrainian cooperatives to join European organizations.

Key words: Zynoviy Pelensky, "Economic and Cooperative Journal", cooperative, Western Ukraine, Auditing Union of Ukrainian Cooperatives, Poland.